

Asia

Komission ehdotus asetusten (EU) N:o 1307/2013 ja N:o 1308/2013 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä komissiolle toimitettavien tietojen ja asiakirjojen tiedoksiantamisen osalta annetun täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 2017/1185 muuttamiseksi (markkinoiden avoimuus)

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Asiasta on keskusteltu komission työasiakirjojen pohjalta kevään 2019 aikana muutamaan kertaan yhteisen markkinajärjestelyn horisontaalikomiteassa (YMJ-komitea). Lisäksi asia on ollut esillä sektorikohtaisissa viljakomiteassa ja kotieläinkomiteassa. Komission varsinainen ehdotus täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 1185/2017 muuttamisesta annettiin 22.5.2019 ja sitä käsitellään ensimmäistä kertaa YMJ-komiteassa 11.6.2019. Komission mukaan ehdotuksesta äänestetään YMJ-komiteassa 10. 7.2019.

Asetusehdotuksen käsittely YMJ-komiteassa etenee niin nopeasti, ettei valtioneuvoston kirjelmän (U-kirjelmä) toimittaminen eduskuntaan ole aikataulusyistä mahdollista ja tästä syystä eduskuntaa informoidaan asetusehdotuksesta E-kirjeellä.

Suomen kanta

Suomi pitää tärkeänä maataloustuote- ja elintarvikemarkkinoiden avoimuuden parantamista elintarvikeketjussa.

Suomi katsoo kuitenkin, että komission ehdotus ei lisää elintarvikeketjun läpinäkyvyyttä Suomen markkinoilla elintarvikeketjun kaikilla tasoilla. Ehdotuksen mukaisesti, ellei kyseisen tuotteen kohdalla ole muuten tarkennettu, vain niiden jäsenmaiden, joiden kyseisten tuotteiden tuotanto tai kulutus on vähintään 2 % EU:n kokonaistuotannosta- tai kulutuksesta, on toimitettava hintatietoja. Tämä kynnys voi vaikuttaa Suomen mahdollisuuteen vaatia teollisuuden ja kaupan toimijoita toimittamaan tietoja. Vaikka jo nykyisen asetuksen (EU) N:o 1185/2017 mukaan jäsenmaat voivat toimittaa komissiolle muitakin relevanteiksi katsomiaan tietoja kuin asetuksen liitteissä vaadittuja tietoja, Suomen kansallinen lainsäädäntö ei tällä hetkellä mahdollista asetusehdotuksen mukaisten uusien tietojen keräämistä teollisuudelta tai kaupalta.

Markkinoiden avoimuuden lisäämisen kannalta on olennaista se, millä tasolla tiedot julkistetaan. Suomessa kolmen suurimman toimijan osuus kattaa yli 90 % elintarvikkeiden vähittäismyynnistä, joten yksittäisen toimijan tietosuojan

varmistamiseksi kaupan ostohintoja koskevien tietojen julkaiseminen ei ole kansallisella tasolla mahdollista.

Suomi toteaa, että tuotteiden määrittely on tärkeää kerättävien hintojen vertailukelpoisuuden ja arvioinnin kannalta.

Komission ehdotus kuukausittain ilmoitettavien hintatietojen määräajan aikaistamisesta seuraavan kuukauden 15. päivään mennessä ei ole käytännössä mahdollista toteuttaa. Näin ollen Suomi katsoo, että edellisen kuukauden hintatietojen ilmoitusaikaa tulisi pidentää seuraavan kuukauden 25. päivään.

Asetusta alettaisiin soveltaa 1.7.2020. Suomi katsoo, että ehdotettu 12 kuukauden aika asetuksen täytäntöön panemiseksi on liian lyhyt. Siirtymäaikaa tulisikin pidentää 18 kuukaudeksi 1.1.2021 asti.

Pääasiallinen sisältö

Ehdotuksen tarkoituksena on lisätä markkinoiden avoimuutta koko elintarvikeketjussa lisäämällä komissiolle toimitettavia hintatietoja ja tuotantomääriä koskevia tietoja. Ehdotuksen mukaisesti tarvittavat muutokset tehtäisiin komission täytäntöönpanoasetukseen (EU) N:o 1185/2017 ja sen liitteisiin I, II ja III. Kyseisessä täytäntöönpanoasetuksessa säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) N:o 1307/2013 ja (EU) N:o 1308/2013 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä komissiolle toimitettavien tietojen ja asiakirjojen tiedoksi antamisesta.

Ehdotuksessa on laajennettu lisätietojen antamista koskevaa artiklaa siten, että jäsenmaiden lisäksi kolmannet maat ja toimijat voivat toimittaa komissioon myös muita relevanteiksi katsomiaan tietoja kuin mitä asetuksen liitteissä on vaadittu.

Ehdotuksen mukaisesti toimijoiden olisi mahdollista, jäsenmaan niin päättäessä toimittaa tiedot tietoteknisellä järjestelmällä (ISAMM) jäsenmaan valvonnassa suoraan komissioon. Jäsenmaiden tulisi siinä tapauksessa ilmoittaa komissioon kyseisen toimijan henkilöllisyys.

Ehdotukseen sisältyy myös yhteistoimintaa koskeva artikla, jonka mukaisesti asetuksen soveltamisesta ja parhaista käytännöistä keskusteltaisiin hallintokomiteassa kaksi kertaa vuodessa sekä yhdessä jäsenmaiden ja toimijoiden kanssa kerran vuodessa.

Asetuksen (EU) N:o 1185/2017 tietosuoja koskeva 4 artikla säilyisi ennallaan.

Muutoksia sovellettaisiin 1.7.2020 alkaen.

Tällä hetkellä Suomi toimittaa komissioon tuottajahintoja ja tuotantomääriä koskevia tietoja seuraavien tuotteiden osalta: naudanlihan teurasruohojen hinnat, lihasian ruhojen ja välitysporsaiden hinnat, kananmunien pakkaamon myyntihinnat sekä tuotantotilojen lukumäärä tuotantosuunnittain ja niiden enimmäiskapasiteetti, teurastettujen kokonaisten broilerin ulosmyyntihinnat tehtaalla, edamin, emmental in ja murukolojuuston ulosmyyntihinnat tehtaalla, karitsan tuottajahinnat, tuotetut maitomäärät ja tuottajahinnat, viljojen hinnat, hedelmien ja vihannesten sekä banaanin maahantuontihinnat ja -määrät ja sokerin myyntihinnat tehtaalla.

Ehdotuksen liitteissä esitetyillä muutoksilla lisättäisiin niitä tietoja, joita maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden hinnoista ja tuotantomääristä on toimitettava komissioon.

Edellä selvitettyä hintatietojen keruuta laajennettaisiin tuottajahintojen (tuottajan ja ensimmäisen ostajan välisen hinnan) lisäksi kattamaan osasta tuotteita myös teollisuuden ja kaupan ostohinnat. Teollisuuden ja kaupan ostohintojen osalta ehdotus koskisi käytännössä jäsenmaita, joiden kulutus on vähintään 2 % EU:n tuotannosta.

Liitteessä I on lueteltu ne maataloustuotteet ja elintarvikkeet, joiden osalta jäsenmaiden olisi toimitettava hintatiedot komissioon viikoittain. Ehdotus koskisi, ellei kyseisen tuotteen kohdalla ole muuten tarkennettu, niitä jäsenmaita joiden tuotanto tai kulutus on vähintään 2% koko EU:n kyseisen tuotteen tuotannosta tai kulutuksesta. Suomen olisi nykyisten tietojen lisäksi toimitettava tuottajahinnat naudan- ja sianlihan tietyistä teurasruhojen osista sekä jauhelihasta. Kanamunien osalta hinnat tulisi eritellä tuotantomuodoittain. Lisätiedot koskisivat myös broilerin rintaleikkeitä ja koipia sekä maitotuotteista kermaa ja kulutusmaitoa.

Myös kerran kuukaudessa toimitettavia hintoja liitteessä II koskisi 2%:n kynnys EU:n kokonaistuotannosta. Lisäksi kuukausittain ilmoitettavien tietojen määräaika olisi aikaistettu siten, että edellisen kuukauden hinnat on toimitettava pääsääntöisesti jo seuraavan kuukauden 15. päivä. Nykyisin määräaika on seuraavan kuukauden loppuun mennessä. Suomesta kuukausittaiset hintatiedot koskisivat nykyisin toimitettavien tietojen lisäksi luomumaitoa, mahdollisesti myös rypsiä, härkäpapua sekä luomuviljoista vehnää ja ruista. Sokerin osalta edellisen kuukauden myyntihinnat olisi ilmoitettava jaoteltuina lyhyt- ja pitkäaikaisiin sopimuksiin sekä mahdollisesti ostohinnat.

Liitteessä III on lueteltu tuotteet, joiden osalta komissioon olisi toimitettava tuotantomääriä koskevat tiedot. Suomen tulisi toimittaa uusina tietoina maitojauheen kuukausittaiset tuotantomäärät sekä vuosittain riisin kotimainen käyttö ja sokeriyritysten myymä sokeri käytön mukaan jaoteltuna vähittäismyyntiin, elintarviketeollisuuteen sekä muuhun teollisuuskäyttöön lukuun ottamatta bioetanolia. Lisäksi kerran vuodessa olisi ilmoitettava viljelijöiden ja yritysten väliset sopimukset sekä arvon jakamista koskevat lausekkeet.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ehdotuksen oikeusperustana on yhteisen maatalouspolitiikan tukijärjestelmissä viljelijöille myönnettäviä suorita tukia koskevista säännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1307/2013, 67 artiklan kolmas kohta ja maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 (YMJ-asetus), 223 artiklan kolmas kohta.

YMJ-komiteassa sovelletaan komitologia-asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklan mukaista tarkastelumenettelyä. Jos komitea antaa puoltavan lausunnon, komissio hyväksyy täytäntöönpanoasetuksen. Jos komitea antaa kielteisen lausunnon, komissio ei hyväksy täytäntöönpanoasetusta. Jos komitea ei anna lausuntoa, komissio ei hyväksy täytäntöönpanoasetusta. Kummassakin edellä mainitussa tapauksessa komissio voi joko toimittaa muutetun ehdotuksen täytäntöönpanoasetuksesta YMJ-komitealle kahden kuukauden kuluessa äänestyksestä tai toimittaa ehdotuksen täytäntöönpanoasetukseksi muutoksenhakukomitean käsiteltäväksi kuukauden kuluessa äänestyksestä. Lausunnon antamisessa noudatetaan määräenemmistöä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Maatalous- ja elintarvikejaosto (EU18) 24.5.2019

Eduskuntakäsittely

Maa- ja metsätalousministeriön kirje 24.5.2019 (E-kirje)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä (999/2012), erityisesti 6 luku, jota tulisi muuttaa siltä osin kuin asetuksen mukaiset vaatimukset poikkeavat nykytilasta.

Valtioneuvoston asetus eräiden maataloustuotteiden hintaselvityksiin liittyvistä ilmoituksista (669/2017).

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 15 ja 42 kohdan mukaan ehdotus kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksella ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Markkinoiden avoimuuden lisääminen on yksi komission elintarvikeketjun toimivuuden parantamiseen tähtäävistä toimenpiteistä. Muut toimenpiteet liittyivät tuottajaorganisaatioiden aseman parantamiseen (Omnibus-asetus) sekä UTP-direktiiviin (hyvän kauppataivan vastaisista käytännöistä yritysten välisissä suhteissa maataloustuote- ja elintarvikeketjussa).

Komission ehdotus on vastaus Euroopan parlamentin ja neuvoston UTP-direktiiviin sisällyttämästä yhteisestä julistuksesta, missä komissiota vaaditaan ryhtymään toimenpiteisiin elintarvikeketjun läpinäkyvyyden lisäämiseksi.

Asiakirjat

Commission Implementing regulation (EU) .../... of XXX amending Implementing Regulation (EU) 2017/1185 laying down rules for the application of Regulations (EU) No 1307/2013 and (EU) No 1308/2013 of the European Parliament and of the Council as regards notifications to the Commission of information and documents

Komission ehdotuksen liitteet I, II ja III.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Maija Heinonen/MMM, majja.heinonen@mmm.fi; puh. 050-3270735

Pekka Sandholm/MMM, pekka.sandholm@mmm.fi; puh. 040-7336219

Jukka Virolainen/MMM, jukka.virolainen@mmm.fi; puh. 040-5162935

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	jaosto maatalous- ja elintarvike (EU 18), maatalous, elintarvikkeet MMM
Tiedoksi	ALR, EUE, RUOKA, SM, STM, TEM, TULLI, UM, VM, VNK, VTV, YM
